

Sygn. akt III CSK 24/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Strzelczyk

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Dyrektora Regionalnego Zarządu
Gospodarki Wodnej w K.

przeciwko Zespołowi Elektrowni Wodnych N. S.A. w N.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 8 grudnia 2016 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 27 sierpnia 2015 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny oddalił apelację strony powodowej Skarbu Państwa - Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w K. od wyroku Sądu Okręgowego w K. oddalającego powództwo skierowane przeciwko stronie pozwanej Zespołowi Elektrowni Wodnych N. S.A. w N. o zapłatę kwoty

1 023 718,52 zł za bezumowne korzystanie z gruntów stanowiących własność strony powodowej za okres od 1 stycznia 2004 r. do 31 grudnia 2011 r.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne.

W związku z realizacją inwestycji polegającej na budowie zespołu zbiorników wodnych C. - S., Skarb Państwa jako inwestor nabył w trybie wywłaszczenia ok. 16 000 działek, które następnie zostały częściowo scalone. Inwestycję zakończono w 1997 r. Minister Skarbu Państwa zdecydował o powołaniu spółki akcyjnej, zajmującej się m.in. wytwarzaniem, dystrybucją, przesyłem i handlem energią elektryczną.

Na podstawie aktu notarialnego z dnia 24 listopada 1997 r. zawierającego akt zawiązania i statut jednoosobowej spółki akcyjnej Skarbu Państwa Zespół Zbiorników Wodnych C. - S. (obecnie Zespół Elektrowni Wodnych N. S.A. w N.), Skarb Państwa objął 2 258 379 akcji imiennych o wartości nominalnej 100 zł każda, pokrywając je wkładem niepieniężnym w postaci składników majątkowych wchodzących w skład Zespołu Elektrowni Wodnych C. - S. o łącznej wartości 225 837 900 zł, obejmujących m.in. nieruchomości wymienione w zestawieniu zbiorczym, stanowiącym załącznik do sprawozdania założyciela, jakkolwiek nie wszystkie nieruchomości opisano szczegółowo. W statucie spółki nie określono, czy nieruchomości te są wnoszone na własność, czy też w wieczyste użytkowanie. Aneksiem z dnia 10 grudnia 1997 r. dokonano zmiany statutu przez dodanie, że aport stanowi własność Skarbu Państwa i w jego w skład wchodzi m.in. nieruchomości wymienione w wykazie składników majątkowych wnoszonych do spółki. Następnego dnia doszło do protokolarnego wydania stanowiących aport środków trwałych, w tym także nieruchomości, za korzystanie z których strona powodowa dochodzi roszczeń w niniejszym procesie.

Na podstawie umowy notarialnej z dnia 4 sierpnia 1998 r., Skarb Państwa - Dyrektor Okręgowej Dyrekcji Gospodarki Wodnej w K. zawarł ze spółką Zespół Zbiorników Wodnych C. - S. umowę przeniesienia własności nieruchomości położonych w N., o łącznej wartości 5 293 340 zł, składających się z działek ewidencyjnych: nr (...) zabudowanej zaporą S. - brzeg prawy wraz z urządzeniami towarzyszącymi; nr (...) zabudowanej zaporą S.-brzeg lewy wraz z urządzeniami towarzyszącymi; nr (...) zabudowanej zaporą N., budynkiem elektrowni, pawilonem

wystawowym przy zaporze głównej N., pawilonem sanitarnym wraz z urządzeniami towarzyszącymi; nr (...) zabudowanej budynkiem obsługi, slipem, zapleczem wraz z urządzeniami towarzyszącymi; nr (...) zabudowanych zespołem mieszkalnym nr (...), sklepem ogólnospożywczym wraz z urządzeniami towarzyszącymi; nr (...) zabudowanej hotelem „P.”, budynkiem magazynowym; nr (...) - niezabudowanych.

Na wniosek Dyrektora Okręgowej Dyrekcji Gospodarki Wodnej w K. decyzjami z lat 1998-2000 wygaszono trwałe zarząd tej jednostki w odniesieniu do nieruchomości, które zostały wniesione przez Skarb Państwa do pozwanej spółki w formie aportu.

W sprawie zainicjowanej powództwem Skarbu Państwa-Ministra Skarbu Państwa skierowanym przeciwko stronie pozwanej, Sąd Okręgowy w N. wyrokiem z dnia 21 grudnia 2000 r. stwierdził nieważność umowy notarialnej z dnia 4 sierpnia 1998 r. i nakazał uzgodnienie treści księgi wieczystej Kw nr (...) przez wpisanie Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Skarbu Państwa jako właściciela w miejsce strony pozwanej. Sąd wskazał, że weryfikacja wnoszonego aportu nie była wnikliwa, kompleksowa i prawidłowa, gdyż część nieruchomości nie miała uregulowanego stanu prawnego, a inne były zajęte pod wody płynące i z tego względu ich własność należy wyłącznie do Skarbu Państwa, a zatem nie mogły być wnoszone na własność pozwanej spółki.

Na skutek tego orzeczenia oraz wejścia w życie z dniem 1 stycznia 2002 r. nowej ustawy Prawo wodne, która także wyłączała z obrotu prawnego grunty pod wodami płynącymi, strona pozwana podjęła działania zmierzające do wydzielenia z nieruchomości będących przedmiotem aportu tych spośród nich, które nie mogły być przedmiotem obrotu prawnego i w tym celu zleciła firmie geodezyjnej dokonanie stosownego opracowania z wyznaczeniem gruntów pokrytych wodami płynącymi powierzchniowymi, podziałem konkretnych działek i odtworzeniem dawnego koryta rzeki D. z dopływami. Dokumentację odtwarzano do 2005 r. W pierwszej kolejności wydzielono koryto rzeki D., ale porządkowanie dotyczące nieruchomości mogących być przedmiotem aportu trwało dłużej. Prowadzone były również postępowania administracyjne w przedmiocie ustalenia linii brzegowej D. z dopływami. Ostatnie decyzji w tej materii zapadały w 2010 r.

Decyzjami z dnia 30 i 31 sierpnia 2004 r. stwierdzono nieważność decyzji z lat 1998-2000 o wygaszeniu trwałego zarządu i na ich podstawie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej (RZGW) złożył stosowne wnioski wieczystoksięgowe.

Strona powodowa wzywała stronę pozwaną do podpisania umowy dzierżawy, względnie użytkowania gruntów pokrytych wodami, pozostających w zarządzie RZGW. Strona pozwana pismem z dnia 26 stycznia 2005 r. odmówiła zawarcia umowy, wskazując że jest posiadaczem tych gruntów na podstawie aktu założycielskiego spółki, a poza tym przed zawarciem takich umów należy uporządkować stan geodezyjny tych gruntów, gdyż Okręgowa Dyrekcja Gospodarki Wodnej w K. w czasie realizacji inwestycji dokonała scalenia działek stanowiących dawne koryto rzeki D. z dopływami, tworząc działki czaszy zbiornika (...).

W dniu 14 września 2011 r. strona pozwana dokonała zmiany statutu w zakresie § 8, w ten sposób, że wszystkie akcje obejmuje Skarb Państwa, pokrywając je wkładem niepieniężnym w postaci składników majątkowych wchodzących w skład Zespołu Elektrowni Wodnych o wartości 225 837 900 zł, obejmujących m.in. nieruchomości szczegółowo opisane ze wskazaniem ksiąg wieczystych. Szczegółowy wykaz nieruchomości nie obejmował tych, które były pokryte powierzchniowymi wodami płynącymi i stanowią przedmiot tego procesu.

Dokumentacja geodezyjna dotycząca nieruchomości pod wodami płynącymi została opracowana w styczniu 2012 r. W dniu 9 maja 2012 r. strony podpisały notarialną umowę użytkowania gruntów pokrytych wodami na okres do dnia 9 czerwca 2024 r. Opłatę roczną ustalono na podstawie stawek określonych w § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2006 r. w sprawie wysokości opłat rocznych za oddanie w użytkowanie gruntów pokrytych wodami. W umowie tej strony oświadczyły, że kwestia zapłaty należności z tytułu bezumownego użytkowania spornego gruntu za okres od 2004 r. do 8 maja 2012 r. zostanie uregulowana odrębnym porozumieniem.

W latach 2004-2005 wysokość opłat za użytkowanie 1m² gruntu pokrytego wodami stanowiącymi własność Skarbu Państwa określało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości opłat rocznych za oddanie w użytkowanie gruntów pokrytych wodami. Obowiązywało do 3 lutego 2006 r., a nowe stawki z tego tytułu zostały określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z

dnia 18 stycznia 2006 r. Według tych stawek wysokość opłat za sporne grunty w okresie objętym pozwem wynosi 962 271,36 zł brutto.

Strona powodowa w związku z objęciem akcji w pozwanej spółce, co roku otrzymywała wielomilionowe dywidendy.

W rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy oddalając powództwo wskazał, iż strona pozwana posiadała wskazane w pozwie i wymienione w umowie użytkowania z dnia 9 maja 2012 r. nieruchomości na podstawie stosunku obligacyjnego, wynikającego z aktu założycielskiego pozwanej spółki z dnia 24 listopada 1997 r. i objęcia przez stronę powodową akcji pozwanej. Wniesienie wkładu niepieniężnego w postaci aportu spełnia przymiot odpłatności, a zatem istnieje bezpośredni związek pomiędzy wniesieniem wkładu a otrzymanym z tego tytułu wynagrodzeniem, które przybiera postać udziału w spółce. Stwierdzenie przez Sąd Okręgowy w N. nieważności umowy przenoszącej własność części nieruchomości położonych w N. nie spowodowało wygaśnięcia między stronami stosunku zobowiązaniowego, wynikającego z wniesienia aportu. W takiej sytuacji uwzględnienie powództwa doprowadziłoby do uzyskania przez stronę powodową podwójnego dochodu, raz w formie dywidendy z objętych akcji, a drugi raz w formie ekwiwalentu za korzystanie z nieruchomości. Strona powodowa nie może domagać się wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z aportu, skoro sama wydała ten przedmiot w celu realizacji przez spółkę zadań statutowych. Strona powodowa nie żądała od pozwanej wydania spornych nieruchomości, tym bardziej, że do czasu sporządzenia dokumentacji geodezyjnej nie było możliwe ich skonkretyzowanie. Nadto z ich wydaniem musiałoby się wiązać obniżenie kapitału akcyjnego i wygaszenie akcji przyznanych w zamian za ten aport.

Sąd Okręgowy wskazał, że gdyby nawet przyjąć, że łączący strony stosunek zobowiązaniowy nie określał wynagrodzenia za korzystanie z tych nieruchomości, to na gruncie przepisów art. 224 k.c. i art. 225 k.c. brak podstaw do uwzględnienia powództwa, gdyż stronie pozwanej przysługiwał przymiot posiadacza zależnego, którego ze stroną powodową łączył wyżej opisany stosunek obligacyjny. Zatem do czasu przygotowania opracowania geodezyjnego będącego podstawą umowy z dnia 9 maja 2012 r., strona pozwana była posiadaczem w dobrej wierze, a to wyłącza uprawnienie strony powodowej do domagania się wynagrodzenia za

korzystanie ze spornych gruntów. Dobrej wiary po stronie pozwanej Sąd Okręgowy upatrywał w usprawiedliwionym przekonaniu co do zgodności posiadania ze stanem prawnym.

Sąd drugiej instancji rozpoznając apelację strony powodowej, podzielił pogląd Sądu pierwszej instancji, że skoro do objęcia w posiadania przez pozwaną przedmiotowych nieruchomości doszło na podstawie porozumienia z właścicielem, to pomiędzy stronami nawiązał się stosunek obligacyjny, którego podbudowę stanowił akt założycielski spółki. Wniesienie wkładu niepieniężnego tworzy stosunek obligacyjny. W konsekwencji brak było podstaw do zastosowania art. 224 k.c. i art. 225 k.c.

Odnosząc się do kwestii ekwiwalentu z tytułu wniesienia aportu, Sąd Apelacyjny korygując pogląd Sądu Okręgowego, wskazał, że ekwiwalentem tym jest objęcie akcji przez wnoszącego aport. Natomiast pobieranie dywidendy stanowi dalsze następstwo bycia akcjonariuszem.

W skardze kasacyjnej opartej na obu podstawach, strona powodowa zaskarżyła wyrok Sądu drugiej instancji w całości.

W ramach uchybień prawa procesowego zarzuciła naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 328 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 67 § 2 k.p.c. przez brak odniesienia się do kwestii regulacji art. 217 ust. 7 w zw. z art. 20 ust. 1 i 2 i art. 14 ust. 2 ustawy - Prawo wodne określającego dopuszczalne formy prawne gospodarowania państwowymi nieruchomościami, jak też pominięcie oświadczenia strony pozwanej zawartego w umowie użytkowania nieruchomości, iż kwestia zapłaty należności z tytułu bezumownego korzystania z gruntu za okres od 2004 r. do 8 maja 2015 r. zostanie uregulowana w drodze odrębnego porozumienia, a ponadto wskutek wadliwego utożsamiania jako strony powodowej dwóch różnych jednostek organizacyjnych Skarbu Państwa, o odmiennych kompetencjach względem pozwanej spółki wynikających z różnego przedmiotu ich działalności.

W ramach pierwszej podstawy zarzuciła naruszenie art. 217 ust. 7 w zw. z art. 4, art. 20 ust. 1 i 2 oraz art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne, przez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, iż strony były związane stosunkiem obligacyjnym w odniesieniu do spornych nieruchomości, w sytuacji, gdy tego rodzaju więzi prawnej jako podstawy korzystania przez

posiadacza z nieruchomości państwowych nie przewidują regulacje prawa wodnego; art. 224 § 2 k.c. w zw. z art. 225 k.c., art. 230 k.c. oraz art. 20 ust. 1 i 2, art. 217 ust. 7 ustawy - Prawo wodne, przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że pozwany dysponował podstawą prawną do umownego korzystania z nieruchomości w postaci obligacyjnego stosunku wynikającego z zawarcia umowy spółki, w sytuacji, gdy przywołana regulacja prawa wodnego zawiera jednoznaczne wskazanie tytułu prawnego - użytkowania - uprawniającego posiadacza do korzystania z nieruchomości państwowych na potrzeby energetyki wodnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. skuteczność zarzutu naruszenia prawa procesowego jest uzależniona od tego, czy uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy. Jak podkreśla się w orzecnictwie, naruszenie przez sąd drugiej instancji art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. może wyjątkowo stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną wtedy, gdy wskutek uchybienia wymaganiom stawianym uzasadnieniu, zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2005 r., IV CK 122/05 nie publ., z dnia 28 listopada 2007 r., V CSK 288/07, nie publ., z dnia 21 lutego 2008 r., III CSK 264/07, OSNC - ZD 2008 Nr D, poz. 118).

Pominięcie przez Sąd Apelacyjny przy wyjaśnianiu podstawy prawnej rozstrzygnięcia oświadczenia strony pozwanej zawartego w umowie użytkowania nieruchomości, iż kwestia zapłaty należności z tytułu bezumownego korzystania z gruntu za okres od 2004 r. do 8 maja 2015 r. zostanie uregulowana w drodze odrębnego porozumienia, nie mogło mieć wpływu na wynik sprawy. Zauważyć bowiem należy, iż w oświadczeniu tym brakuje elementów, które kreowałyby po stronie pozwanej zobowiązanie wobec strony powodowej tak co do zasady, jak i wysokości. Ze względu na ogólną treść, nie można go kwalifikować jako uznania roszczenia, które, żeby wywarło skutki prawne musi być zindywidualizowane i odnosić się do roszczenia o określonym charakterze i w określonej wysokości (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 1972 r., I CR 142/72, OSNCP 1973 nr 4 poz. 61, z dnia 16 września 1977 r., III PR 105/77, nie publ., z dnia 8 kwietnia 1999 r., II CKN 269/98, nie publ., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lipca 1999 r., I CKN 82/98, nie publ.).

Zgodzić się natomiast trzeba z zarzutem skarżącej odnośnie do wadliwego utożsamiania dwóch różnych jednostek organizacyjnych Skarbu Państwa, o odmiennych kompetencjach względem pozwanej spółki wynikających z różnego przedmiotu ich działalności. Sąd drugiej instancji nie dokonał bowiem rozdzielenia uprawnień i obowiązków właściwych jednostek organizacyjnych Skarbu Państwa w stosunku do mienia państwowego w postaci nieruchomości pod wodami płynącymi powierzchniowymi. Uchybienie to należy jednak rozpatrywać na gruncie zastosowania prawa materialnego, a nie w kategoriach naruszenia prawa procesowego (art. 67 § 2 k.p.c.), skoro występujący w charakterze strony powodowej Skarb Państwa był reprezentowany przez właściwą jednostkę organizacyjną, tj. Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w K.

Kwestia rozgraniczenia kompetencji Ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa i Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej miała doniosłe znaczenie prawne, gdyż spór dotyczył korzystania przez stronę pozwaną jako jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa z nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa zarządzanych przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w K., co do których Ministrowi właściwemu do spraw Skarbu Państwa jako jednostce organizacyjnej Skarbu Państwa nie przysługują uprawnienia. Zatem niewątpliwym było, że dochodzone w tym procesie roszczenie w istocie nie było związane z działalnością obu wymienionych wyżej jednostek organizacyjnych.

Zgodnie z art. 34 k.c. Skarb Państwa jest w stosunkach cywilnoprawnych podmiotem praw i obowiązków, które dotyczą mienia państwowego nie należącego do innych państwowych osób prawnych. W obrocie prawnym Skarb Państwa jako osoba prawna (art. 33 k.c.) bierze udział poprzez tzw. *stationes fisci*, będące określonymi jednostkami organizacyjnymi, z których działalnością wiąże się określona sfera prawna, w ramach której podmiotem jest Skarb Państwa. Materialno-prawna konstrukcja zakładająca jednolitość Skarbu Państwa, wywiera również w sferze przepisów procesowych ten skutek, że stroną jest zawsze Skarb Państwa (art. 67 § 2 k.p.c.).

Jak stanowi art. 4 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (j. t. Dz. U. z 2015 r., poz. 469, ze zm., dalej u.p.w.) organami właściwymi w

sprawach gospodarowania wodami jest m.in. dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej - jako organ administracji rządowej niezespólonej, podlegający Prezesowi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Instrumentami zarządzania zasobami wodnymi są m. in. opłaty i należności w gospodarce wodnej (art. 2 ust. 2 pkt. 3 u.p.w.). Prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa wykonuje Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej (art. 11 ust. 1 pkt 2 u.p.w.).

Według art. 14 ust. 1-3 u.p.w., grunty pokryte wodami powierzchniowymi stanowią własność właściciela tych wód. Grunty te nie podlegają obrotowi cywilnoprawnemu, z wyjątkiem przypadków określonych w ustawie. Gospodarowanie tymi gruntami pozostaje w gestii organów oraz jednostek, o których mowa w art. 11 ust. 1 u.p.w.

Grunty pokryte wodami, stanowiącymi własność Skarbu Państwa, niezbędne do prowadzenia przedsięwzięć związanych z energetyką wodną oddaje się w użytkowanie za opłatą roczną. Umowa użytkowania wymaga formy pisemnej, a do jej zawarcia upoważnione są organy, o których mowa w art. 11 ust. 1 u.p.w. Jeżeli wysokość opłaty jest wyższa niż 5 000 zł, umowę sporządza się w formie aktu notarialnego (art. 20 ust. 1-3 u.p.w.).

Po wejściu w życie ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne, będące własnością Skarbu Państwa wody oraz grunty pokryte tymi wodami, które nie zostały oddane w użytkowanie wieczyste przeszły w trwałe zarząd urzędów morskich, regionalnych zarządów gospodarki wodnej, parków narodowych, stosownie do art. 11 ust. 1 pkt 1-3 (art. 217 ust. 1 i 3 u.p.w.). Jeżeli grunty te zostały przed dniem wejścia w życie tej ustawy, czyli przed 1 stycznia 2002 r., oddane w użytkowanie, wydzierżawione lub wynajęte, z dniem 1 stycznia 2002 r. w prawa i obowiązki oddającego w użytkowanie, wydzierżawiającego lub wynajmującego, wstępowały odpowiednio organy, o których mowa w art. 11 ust. 1 (art. 217 ust. 4 u.p.w.). Posiadacze gruntów służących do przedsięwzięć, o których mowa w art. 20 ust. 1, nieposiadający do dnia 1 stycznia 2002 r. powyższych umów, obowiązani byli w terminie 12 miesięcy wystąpić do właściwego organu o zawarcie umowy użytkowania.

Jak wynika z ustaleń faktycznych, strona pozwana nie była wieczystym użytkownikiem gruntów objętych żądaniem pozwu, jak również nie miała zawartej umowy użytkowania, dzierżawy, czy najmu. Przeniesienie prawa własności tych gruntów umową notarialną z dnia 4 sierpnia 1998 r. było dotknięte nieważnością. Również bowiem pod rządem ustawy z dnia 24 października 1974 r. – Prawo wodne (Dz. U. Nr 38, poz. 230, ze zm.), z mocy art. 1 i 4 prawo własności gruntów pokrytych wodami płynącymi mogło przysługiwać wyłącznie Państwu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2009 r., II CSK 658/08, nie publ.). W związku z tym po wejściu w życie ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne, właściwą jednostką organizacyjną do zawarcia w imieniu Skarbu Państwa umowy użytkowania spornych nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa pokrytych wodami płynącymi powierzchniowymi był Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w K. Uprawnienia takiego nie miał natomiast Minister właściwy do spraw Skarbu Państwa, który zgodnie z art. 2 pkt 5 lit. a) i pkt 6 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa (2016, poz. 154 ze zm.) wykonuje uprawnienia wynikające z praw majątkowych Skarbu Państwa, w szczególności w zakresie prawa z akacji i udziałów należących do Skarbu Państwa, łącznie z wynikającymi z nich prawami osobistymi oraz składa w imieniu Skarbu Państwa oświadczenia woli o utworzeniu spółki handlowej. Z tego względu nie było prawnie skuteczne wniesienie przez niego w imieniu Skarbu Państwa jako założyciela i jedyne go akcjonariusza pozwanej spółki aportu w postaci nieruchomości, których własność mogła przysługiwać jedynie Skarbowi Państwa. W konsekwencji nie mogło dojść do objęcia akcji w zamian za wkład w postaci tych nieruchomości.

Jakkolwiek właścicielem pozwanej spółki jest Skarb Państwa, to jednak jest ona odrębną osobą prawną. Powód Skarb Państwa - Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w K. dochodził od pozwanej spółki zapłaty należności z tytułu korzystania z nieruchomości Skarbu Państwa pokrytych wodami płynącymi powierzchniowymi za okres od 1 stycznia 2004 r. do 31 grudnia 2011 r., tj. za czas sprzed zawarcia umowy użytkowania tych nieruchomości. W tym okresie jednak - jak na to wskazują wiążące w postępowaniu kasacyjnym ustalenia faktyczne sądów *meriti* - strona pozwana, co roku odprowadzała na rzecz Skarbu Państwa

wielomilionowe dywidendy, w skład których wchodził zysk uzyskiwany także z nieruchomości pod wodami płynącymi powierzchniowymi. Mimo nieskuteczności wniesienia aportu w tym zakresie, Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa jako jedyny akcjonariusz strony pozwanej nie doprowadził do podjęcia uchwały o zmniejszeniu kapitału zakładowego o wartość spornych nieruchomości, co rzecz jasna miałoby wpływ na wysokość otrzymywanej przez Skarb Państwa dywidendy.

Prawnie doniosła dla rozstrzygnięcia tej sprawy jest przede wszystkim okoliczność, iż zarówno opłaty z tytułu użytkowania nieruchomości Skarbu Państwa pod wodami płynącymi powierzchniowymi, jak i dywidenda przekazywana przez jednoosobowe spółki Skarbu Państwa zasilają budżet państwa, co wynika z art. 20 ust. 9 u.p.w. oraz art. 1 pkt 1 i art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 1 grudnia 1995 r. o wpłatach z zysku przez jednoosobowe spółki Skarbu Państwa (Dz. U. 2016, poz. 286).

Zatem skoro strona pozwana uiściła na rzecz Skarbu Państwa świadczenie z tytułu korzystania z przedmiotowych nieruchomości pod postacią dywidendy, zaś środki z tego tytułu wpłynęły do budżetu państwa, czyli tak, jak w przypadku opłat z tytułu umowy użytkowania, to powództwo skierowane przeciwko niej zostało trafnie oddalone i w konsekwencji nie doszło do naruszenia wskazanych w skardze kasacyjnej przepisów art. 224 § 2 k.c. w zw. z art. 225 k.c. i art. 230 k.c.. Oczywiście jest, że gdyby za sporny okres strona pozwana uiściła Skarbowi Państwa za pośrednictwem właściwej jednostki organizacyjnej opłaty z tytułu użytkowania nieruchomości pod wodami płynącymi powierzchniowymi, wysokość należnej dywidendy byłaby właśnie o tę kwotę mniejsza. Jak wspomniano dywidenda odpowiada uzyskanemu przez jednoosobową spółkę Skarbu Państwa zyskowi.

Strona powodowa - co istotne w tej sprawie - nie wykazała, aby płacona przez stronę pozwaną do budżetu państwa dywidenda w spornym okresie była niższa od sumy kwoty z tytułu dywidendy naliczonej od właściwie określonego aportu na pokrycie kapitału akcyjnego (czyli bez tej części dywidendy, która odpowiadała wartości nieruchomości pod wodami płynącymi powierzchniowymi) oraz kwoty należnej z tytułu opłaty za użytkowanie tych nieruchomości ustalonej

przez sądy *meriti* zgodnie z zasadami określonymi w przepisach rozporządzeń Rady Ministrów w sprawie wysokości opłat rocznych za oddanie w użytkowanie gruntów pokrytych wodami, na kwotę 962 271,36 zł.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

db

r.g.